

Všetky farby slova

Miestny odbor Matice slovenskej v Trenčíne

Literárny klub Omega v Trenčíne

ISBN 978 - 80 - 85135 - 68 - 8

Zborník „Všetky farby slova“ zostavený z literárnych prác dlhoročných prispievateľov do celoslovenskej literárnej súťaže Jozefa Braneckého „Studňa sa tajne s dažďom zhovára“ a prác členov spriatelených klubov

vychádza s podporou

Miestneho odboru Matice slovenskej v Trenčíne

Literárneho klubu Omega v Trenčíne

Krajskej organizácie Únie žien Slovenska
v Trenčíne

PodĎakovanie patrí

pani Ružene Viskupičovej

a

špeciálne podĎakovanie za finančnú podporu patrí

MUDr. Martine Šujanovej

MUDr. Šimonovi Žďárskemu,
poslancovi mestského zastupiteľstva v Trenčíne

OBSAH

OBSAH	3
PREDSLOV	4
SLOVO V ČASE PANDÉMIE	6
KAMIL WEINER - Píšem poéziu	8
RUŽENA VISKUPIČOVÁ-KONDELOVÁ - Splácame dlh ľudovej kultúre	9
ELEMÍR BEĎATŠ - Nevydarená schôdzka	13
JAROSLAV DANIŠ - Oxygen	14
JAROSLAV DANIŠ - Smaragdový kúpeľ	15
MATILDA DANIŽOVÁ - Životný údel	16
BRONISLAVA GANAJOVÁ - Zápisky (skoro)rehoľnícky	18
ANNA HRABALOVÁ - Rozhodla sa že zomrie, že jej je smutno a život ju nebaví	25
DOROTA KARBOVÁ - Zlatá štvorica	28
VILMA MARTIŠKOVÁ - Kríž je najväčšie znamienko plus; Nehaň tmu - zapál sviečku! (Konfucius)	32
VIERA PROCHÁZKOVÁ - Do hemisféry zabudnutia..	35
ALEXANDRA SEDLÁČKOVÁ - Holubica	37
DANIELA STANÍKOVÁ - Dankina realita života I ...	39
DANIELA STANÍKOVÁ - Dankina báseň o realite života II	40
LÝDIA ŠIMKOVÁ - Ostrihomský arcibiskup a vlastenec Alexander Rudnay	41
JOZEF TROCHAN - Ján Chryzostom	47
BLAŽENA URBANOVÁ - Ranné zore	48
BLAŽENA URBANOVÁ - Kamarátka jeseň	49
ŠTEFAN ZÁHUMENSKÝ - Život kardinála Alexandra Rudnaya	50
ELEONÓRA ŽŮRKOVÁ - Prvý venček	55
OBRAZOVÁ PRÍLOHA	57

PREDSLOV

Vážené dámy, vážení páni, milí matičiari a všetci priatelia umeleckého slova!

Chcela by som sa Vám prihovoriť aj touto cestou a pokúsiť sa pár slovami opísať, ako a prečo vznikla táto útlá knižôčka. Na začiatku bola skromná myšlienka našej dlhodobej členky, bývalej predsedníčky nášho miestneho odboru – pani Janky Polákovéj. Myšlienka nás nadchla a rozhodli sme sa tento rok ukončiť vydaním prác členov spriatelených literárnych klubov a prác autorov, ktorí sú dlhoroční prispievatelia do literárnej súťaže Jozefa Braneckého „Studňa sa tajne s dažďom zhovára“.

Tohtoročná súťaž, v poradí už dvadsiataôsma, sa niesla v znamení témy „Križ je najväčšie znamienko plus.“ Hneď na začiatku musím spomenúť, že práce obsiahnuté v zborníku, neboli v našej literárnej súťaži ocenené a nie sú tak „technicky“ vyspelé, vypracované a literárne hodnotné ako diela ocenených autorov. Sú to však výpovede ľudí, ktorí vekom nadobudli poznatky a bohaté životné skúsenosti. Ľudí, ktorí niesli svoje veľké a malé križe a pasovali sa so životnými problémami vlastným spôsobom. A práve preto, že im téma bola veľmi blízka a rozhodli sa zdieľať ju s ostatnými, zaslali nám svoje príspevky. Každú jednu z týchto prác som si prečítala a každá jedna ma oslovila. Sú to drobné exkurzie do duší pisateľov, do duší ľudí, ktorí sa neboja ísť s kožou na trh a dať na papier vlastné myšlienky, pocity a sprístupniť nám kus svojho života aj za cenu utŕženej kritiky. Ved' vlastne, kde niet porazených, niet ani víťazov...

Taktiež by som chcela opomenúť, že autori prác uvedených v tomto zborníčku sú ľudia, ktorí nemali

počas štúdií také „vymoženosti“ ako dnešná generácia. Neučili ich ako majú písať básne, slohy, poviedky. Ich rodičia nemali čas prepisovať ich dielka na písacích strojoch. Vyrástli v inej, ťažšej dobe. Mnohí z nich majú podlomené zdravie, neposlúchajú ich ruky, nohy... Veru ťažko sa týmto ľuďom vtlačajú myšlienky na papier. Niet času na korekcie, na prepisovanie, na úpravy textov. Ale zato je najvyšší čas odovzdať skúsenosti novým generáciám. Ukázať na veci dobré, správne a záslužné.

Som rada, že aj zásluhou tohto zborníka sa čitateľ dozvie o živote a diele slovenského rodáka - Ostrihomského arcibiskupa Alexandra Rudnaya. Do zborníka sme tiež zaradili prácu, ktorá ukazuje kúsok z histórie slovenskej ľudovej kultúry.

No táto knižôčka by neuzrela svetlo sveta bez pomoci a podpory Miestneho odboru Matice Slovenskej v Trenčíne, Krajskej organizácie Únie žien Slovenska v Trenčíne, Literárneho klubu Omega v Trenčíne, ale aj bez našich sympatizantov - MUDr. Martiny Šujanovej a MUDr. Šimona Žďárskeho, poslanca mestského zastupiteľstva v Trenčíne, ktorým ďakujeme za ich finančný príspevok a podporu.

A na záver už len ostáva dodať - všetkým vám, milí naši čitatelia, prajem príjemné čítanie!

Anna Prnová
Predsedníčka MO MS, Trenčín

Slovo v čase pandémie

Zamyslime sa. Načo je nám umelecké slovo? Načo je nám literatúra? Nestratili sme sa už v záľahu prázdnych obrazov, zvukov a správ? Nestratili sme sami seba v tom postmodernom bludisku, z ktorého akoby nebolo východiska?

Písanie je expedícia ducha, uskutočňovaná zväčša v tichu a samote, prenikajúca do neznáma, k pravde a tajomstvu. Pravda a tajomstvo sa nevyučujú, naopak, vzájomne sa dopĺňajú a vyvažujú, spoločne vytvárajú celistvý obraz života.

Písanie je užitočné a potrebné aj v čase krízy, aj vo chvíľach neistoty a pochybností. Nejde len o autoterapiu či duševnú hygienu, to by bolo málo, písanie musí zohľadňovať aj iných, aj vzťahy, aj okolie, ba celý svet. Preto je dobré, že ľudia píšu – nie plytké textové správy, ale básne, poviedky, úvahy...

Tvorivá činnosť, a osobitne práca so slovom, pomáha človeku uchovať si kultúrnu pamäť a identitu. Práve teraz, keď sa svet dostal na trasovisko, keď trpí pandemiou egoizmu, vulgárnosti a hystérie, keď sa všetko globalizuje a relativizuje, keď sa rúcajú osvedčené hodnoty, je mimoriadne dôležité vrátiť sa k prameňu kultúry a kultúrnosti. Ako o tom píše náš veľký mysliteľ Ladislav Hanus v diele Človek a kultúra: „Človek sám sebe je úlohou, aby svoje telesné bytie dvihol do duchovného, aby sa zduchovnil. Za splnenie tejto svojej úlohy je mravne zodpovedný.“

Nie vždy dosiahneme vrcholnú úroveň v tom, čo robíme. Nie vždy dosiahneme kýženú metú. Sme limitovaní svojimi schopnosťami a možnosťami, ale to by nás nemalo odradiť. Ono hanusovské „dvíhanie“ stojí pred nami ako nadčasová výzva, a tiež príležitosť. Napokon, je radosťou pracovať na veľkej a vážnej veci.

Dnešné trendy nás ženú na plytčinu. Mravnou povinnosťou slobodného tvorivého človeka je ísť proti prúdu.

Ján Maršálek
Predseda LK Omega, Trenčín

Kamil Weiner, LK Omega, Trenčín

PÍŠEM POÉZIU

Maľujem krásu a píšem poéziu,
Objavujem symboly a podnecujem fantáziu,
Ktorá je kľúčom k lepšiemu poznaniu
A krôčik k umeniu.
Píšem poéziu,
Ktorá má svoj rytmus a svoju melódiu,
Ktorá preráža pach, špinu a korupciu,
Skrátka- jedna nitka ťahá druhú a tá tretiu.
Poézia je prostriedkom k ľudskému znovuzrodeniu
A podporuje ďalšiu ilúziu.
Vpúšťa do svojich priestorov novú demokraciu.
Poézia neničí veci proti svojmu presvedčeniu,
Ale je k vytriezveniu.
Poézia spochybňuje naivnú ľudskú ilúziu
A rozdáva svoju pozitívnu energiu.
Stisk rúk a dobrú diplomáciu.
Poézia je silný prostriedok proti starnutiu
Prečo básnici dnes píšu poéziu,
Keď ešte nemajú vlastnú autobiografiu?
Nevyhýbajú sa lepšiemu sociálnemu postaveniu?
Básnici chápu smrť ako sklamanie za života dezerciu....

Ružena Viskupičová-Kondelová, LK Omega, Trenčín

SPLÁCAME DLH ĽUDOVEJ KULTÚRE

Ľudová kultúra bola vytvorená našimi predkami v ťažkých životných podmienkach, ale v kráse prírody.

Je to vytrysknutie čistoty citov v podobe poézie, spevu a nápaditosti i pestrosti najmä slávnostného oblečenia – krojov žien a mužov. Jednotlivé oblasti sa líšili nápaditosťou, niekedy už v dvoch susedných dedinách rozdielnou.

Jedna z týchto oblastí je Trnavská tabuľa. V nej som žila aj ja. Zvyky spojené s prírodou, ako napríklad dožinky, sa zachovali aj v mojej mladosti, koncom prvej polovice 20. storočia. Tiež zvyky spojené s Vianocami a Veľkou nocou.

Čo však prekvitalo, bolo vyšívanie. V tejto oblasti sa vyvinul jedinečný druh hraničiari s umením – vyšívanie zlatými niťami na kartách. Charakterizuje bohatstvo a úrodnosť Trnavskej tabule. Výšivky z Trnavy poznala celá Európa. Vďaka spolku domáceho priemyslu, ktorý založila arcikňažná Izabela Habsburská, sa dostali do Viedne, Paríža až do Londýna.

Takéto vyšívačky boli aj v mojej rodnej dedinke Hostiach. Ako dieťa som vyrastala medzi nimi. V každom dome mali niečo vyšité. V niektorých aj kroje vyšívané zlatými niťami.

To ma ovplyvnilo a po nástupe na miesto učiteľky v miestnej malotriedke som zorganizovala výstavu výšiviek a krojov s 80 % účasťou obyvateľov. Medzi exponátmi boli aj detské kroje. Pri najbližšej školskej slávnosti mamičky obliekli tieto kroje dievčatám. Ďalším sa to zapáčilo a začali prehľadávať staré truhlice na povale. Získali ďalšie a ktoré nemali, začala ich zhotovovať jedna z nich. Behom dvoch rokov mali všetky deti kroje.

Zamerala som sa aj na zbieranie zvykov. Pre deti som zostavila a nacvičila dvojdielne folklórne pásmo Víťanie jari (Spievanie detí v krojoch s májom po dedine na Kvetnú nedeľu a Šibačka v mlyne u Hustých). Obe časti vysielala Slovenská televízia. Pre mládež som zozbierala svadobné zvyky, zostavila z nich divadelnú hru v troch dejstvách pod názvom Svadba. Hru som aj nacvičila a režírovala. Úspešne sme s ňou vystupovali aj v okolitých dedinách.

Za túto činnosť mi Ústredný výbor Slovenského zväzu žien udelil Zlatú plaketu (5. 2. 1980).

Moje obavy, či bude dostatočný záujem mládeže a či sa nájde pre nich dosť oblečenia z dávnej minulosti, boli zbytočné. Ich matky pochodili nielen rodiny, ale aj susedné dediny, aby potrebné časti slávnostného odevu získali. Žila tým celá dedina. Zistilo sa, že ich tvorcovia, v niektorých rodinách aj ich dediči, mali takú úctu k nim, že im nedala ich zničiť. To dokazuje, že ich puto ku krojom a zvykom - dedičstvu otcov žilo ešte aj v roku 1973.

V tom čase nebolo takto oživené dedičstvo v celom okolí. Do povedomia občanov sa dostali akciami na úrovni okresnej - dožinky, ale aj národnej - na oslave storočnice Živeny poklonou krojovanej mládeže a žien na Národnom cintoríne v Martine. Tvorili čestnú stráž pri kladení vencov, a to na hrob prvého predsedu Matice slovenskej, biskupa Štefana Moyzesa; na hrob historika, novinára a ďalšieho predsedu MS Jozefa Škultétyho. Ženy niesli a položili národný veniec na hrob Eleny Maróthy-Šoltésovej, spisovateľky a zakladateľky Živeny.

V obci nebolo oslavy náboženského a spoločenského charakteru, na ktorej by sa nezúčastnili krojovaní.

Po odsťahovaní sa z rodnej dedinky kroje a zvyky začali zanikať. Dlho som rozmýšľala, ako ich zachovať. Dospela som k názoru, že formou knihy. Spojila som tému folklór (nazývala som ju národopis) s históriou. Netušila som, že dedinka má takú bohatú históriu a to už v prvej fáze môjho získavania

poznatkov. Poznatky som získala vzájomnou korešpondenciou s Ústavmi Slovenskej akadémie vied, a to Historickým, Jazykovedným Ľudovíta Štúra, Archeologickým a Encyklopedickým, ktorý ma pokladá za spolupracovníčku. Tiež návštevami archívov - oblastných a Slovenského národného archívu v Bratislave. Vzor pečatidla som získala z Heraldickej komisie Ministerstva vnútra SR. Výsledok bol prekvapujúci. Obec bola osídlená už od praveku, bola kráľovským majetkom a patrila Bratislavskému hradu. Archeológovia objavili aj európsky unikát - jamu plnú obilných klasov z doby bronzovej v objeme 1200 litrov, 3400 rokov starú. Tiež artefakty, ktoré dokazujú, že osada mala obchodné styky až s Mykénami v Grécku.

Počas troch rokov som vypracovala monografiu GEST - HOSTE. Pravek. 1231 - 1993, v ktorej som uviedla históriu v priereze 4 tisícročí. Vydal ju Obecný úrad v Hostiach za príspevku sponzora Ing. Alexa Kollára, rodáka, ktorý emigroval s rodinou do New Yorku. Tam desaťročia pôsobil v Svetovom kongrese Slovákov a bol dopisovateľom novín Slovákov v Amerike. Zaniesol ju do novovybudovaného Československého múzea s knižnicou (National Czech & Slovak Museum & Library). Tiež do všetkých štátov USA, ktoré majú v knižniciach slovenské oddelenie.

Do múzea na Floride som darovala dievčenský kroj cestou Televízie Trenčín.

Tete (otcovej sestre) som doniesla pre vnúčatá detské kroje na predmestie Paríža v roku 1975.

Zakladajúcemu Vlastivednému múzeu v Galante som darovala ženský kroj vyšívaný zlatými niťami.

Obecné predstavenstvo v Hostiach mi udelilo Čestné občianstvo.

Dlh ľudovej kultúre v tomto čase spláca celý národ vďaka jednotlivcom a kolektívom. Slovenské kroje sú jedinečné a originálne.

Vladimír Plicka, kultúrny historik, kroj vnímal ako vrchol umenia – výsostne umelecké dielo.

V súčasnosti sa tešia veľkému záujmu aj piesne a tance. Folklórom žije celé Slovensko. Vďaka Slovenskej televízii máme možnosť vidieť a počuť tú nádheru ľudovej kultúry, ktorá sa už vytrácala.

Viliam Ján Gruska, odborník v tejto oblasti, chápal ľudové umenie ako vrcholný obraz ľudskej tvorivosti. Tradícia je bázou života. Podstatou kultúry je teda odovzdávanie tradície. Tradícia je jediným prostriedkom tvorby skutočných životných hodnôt.

To dáva hrejivý pocit mne, 90-ročnej autorke, a utvrdenie, že som to dobre robila, malo to zmysel. Je to prínos v kultúrnej oblasti. A čo je pre mňa potešiteľné, že súčasný starosta dopĺňa oblasť zvykov a krojov, ktorým som sa toľko venovala, o oblasť gastronómie.

Folklór (odev, piesne a tance) predstavuje pohľad do duše nášho národa a robí ho výnimočným v rámci Európy a sveta.

Elemír Beďatš, LK Omega, Trenčín

NEVYDARENÁ SCHÔDZKA

Oholil som si koziu bradu.
Porušil som tak vedľajšiu mužskú módu,
hneď som dostal veselú náladu
a navštívil som prebúdžajúcu sa prírodu.

Pred neďalekým lesom uvidel som rozkvitnutú čerešňu,
zvedavosť ma prinútila, vyšplhal som sa na ňu.
Ako si tam v omamnej vôni a v bzukote včiel chvíľu
sedím,
dvoch pritúlených milencov ísť vidím.

Láska je slepá, nevidí, že existuje len potešenie,
sadli si pod čerešňu na moje prekvapenie.
Pri bozkoch a silných objatiach: „miláčik, chcem si ťa
vziať.“
Na tieto slová už nemusím tak dlho čakať?

Len treba rozmyslieť kto bude dieťa chovať.
Miláčik zahod' strach ten dobrý pán nad nami, bude
pomáhať.
Ja som im zreval dole: „practe sa bagáž domov.
Ja vám dám živiť dieťa, keď zleziem, ujde sa obom.“

Milencov pochytil šok, les bol od nich len na skok.
Keď ešte raz vyjdem na strom, tak nech ma radšej
zasiahne hrom.

Jaroslav Daniš, LK Omega, Trenčín

OXYGEN

/Z Cyklu Kúpeľné čiepky a procedúry alebo Poézia všedných chvíľ/

Životodarný kyslík
plastovou rúrkou pod nos prúdi...
Hneď naštartuje v mysli
poetizmov a rýmov prúdy.

Pololežiaci bádám,
so zrakom upretým do vnútra...
Personál hádam háda,
či zbavujem sa svojich útrap.

No ja len v tichu snívam
a hľadám námety a rýmy...
Mozgová kôra sivá
spolupracuje, dúfam, s nimi.

Kyslík, ten život plynný,
načerpávam päťdesiat minút...
Zdá sa, je ozaj vplyvný:
zásoby rýmov idem minúť!

Jaroslav Daniš, LK Omega, Trenčín

SMARAGDOVÝ KÚPEĽ

/Z Cyklu Kúpeľné čriepky a procedúry alebo Poézia všedných chvíľ/

Pololežiac v teplej číročistej vode
/personál zavelil: relaxovať, kľud!/
dvadsať mužov dvadsať minút v mliekveji zhode...
Len pokojnú hudbu, žblnkot vody čuť.

Potom zabalený v bielej plachte čistej,
ako pred pohrebom moslim a či žid...
Na rozdiel od nich však o chvíľu sa vystriem
a môžem ísť ďalej, pokračovať, žiť.

Len neviem dokedy a ako, len tuším,
nič tu, nemám isté, procedúry len,
čo kúpeľný lekár predpísal mi tuším.
A že sa okolo Slnka krúti Zem.

Matilda Danižová, Klub autorov Považia

ŽIVOTNÝ ÚDEL

Vydávala sa veľmi mladá,
muža mala nadovšetko rada.
Z lásky čo prenáša aj hory
porodila syna a tri dcéry.

Na výchovu bola väčšinou sama,
ešte malej zomrela dobrá mama.
Otec založil si hneď novú rodinu
a nenašiel čas ani na návštevu.

Aj verná láska k mužovi vyprchala,
keď jeho srdce mladšia „opantala“.
Deti v chudobe sama doviedla k dospelosti,
aj vnúčať pre radosť i starosť mala dosti.

Z rodného hniezda, čo postavili s mužom,
odleteli však všetci: jeden po druhom.
A tak zostala medzi toľkými múrmi sama
od rána do večera - od večera do rána.

Viditeľné žily na rukách, slabnúce telo,
vráskami posiate ustarané čelo.
Striebróm pokryli sa tmavé vlasy,
neubudlo však z dobroty, len z bývalej krásy.

Pri chôdzi pomáha si už paličkou
aj s taškou chodí čoraz maličkou.
Navarí, napečie a za stolom čaká,
či tá vôňa niekoho k nej priláka.

Aj kávičku by susedke k tomu dala,
len aby tak sama samučičká nebola.

To, aby mala s kým aj slovko stratiť,
a hodiny samoty cez deň si skrátiť.

-2-

Čaká márne, týždne, dni, hodiny,
či ukáže sa aspoň z vnukov jediný.
Všetci v rodnom meste bývajú,
ale čas na návštevu ťažko hľadajú.

Po nociach spomína na vlastnú mladosť,
keď jedla nebolo pre všetkých dosť.
Najmladšou z ôsmich detí bola
a na roliach sa rodina dosť natrápila.

Hoc žiadalo sa jej vlastnej postele,
dobro sa spalo aj v sene na „vúkole“.
Už len spomína ako veselo bývalo,
keď večer pri petrolejke desať ľudí sedelo.

Veľmi ťažko dorábal sa vtedy chleba,
a každej i detskej ruky bolo potreba.
Teraz všetkého, jedla i chleba je dosť,
ale chýba láska a ľudská súdržnosť.

Bronislava Ganajová, LK Omega, Trenčín

ZÁPISKY (SKORO)REHOLNÍČKY

Nepochybne zo záujmu a potreby , no z väčšej časti akútneho výpadku šedej hmoty, pominutia zmyslov, či čoho vlastne (teraz to už viem...), som sa v stredných rokoch dala na štúdium zdravotvedy.

Poviem vám, je to rehoľa.

Okrem informácie o aktuálnej kondícii mojej nervovej sústavy, denne dostávam spätnú väzbu aj o zdrojoch svojich síl ,o ktorých som nemala ani poňatia.

Už skoro rok kráčam týždeň, čo týždeň so železnou pravidelnosťou a stiahnutým zadkom do školy, či to dám, a či v hanbe nezostanem.

V ročníku sme všetko dospelí , zrelí (to mi asociuje syr), zamestnaní ľudia, starajúci sa o svoje rodiny. Táto skutočnosť však nakoniec nijako nezabránila tomu, trochu sa to hanbím povedať, že sme si pravidelne prechádzali regresnými stavmi - počmáraná ruka ťahákmi, potiahnutými až po končeky prstov, papierové mikrovydania ťahákov, šalamúnsky zastrčené v puzdre na okuliare (ved' už skoro všetci trpíme presbyopiou, tak čo...!?), ústne našepkávanie, vyrušovanie a chichotanie sa skrčený za spolužiakom s plnými ústami salámového rožka z bufetu, lebo nestíhame obed.

Skrátka, cítime sa ako ...náštroční.

Ale, aby som nám nekrivdila, vieme sa prejavit' aj ako rozumní ľudia, ktorí si už v živote prešli kadečím možným i nemožným. Napríklad - už nám nie je smiešna pohlavná sústava, ako to bolo onoho času na zédééške. Téma je vážna, pre podaktorých s prímiesou nostalgie...

Chápeme neprítomnosť vyučujúceho z dôvodu choroby, všetci vieme, že zdravie je prvoradé...(najmä my to máme

vedieť). Voľnú hodinu ihneď supľujeme samoštúdiom, vedľa vo vinárni...

K výučbovým pomôckam pristupujeme zodpovedne a ohľaduplne, aj keď, teraz ma napadlo, neviem, či sa už podarilo zpojzdniť pána Nováka – našu cvičnú figurínu. Len nachvíľu si potrebovala vyučujúca odskočiť ... V zmysle platných postupov, s cieľom osvojiť si zručnosti, napumpovali sme do neho „fýzák.“

Keď sa dr. Zkoževyskočilová vrátila, nemohla uveriť tomu, že môžeme byť až takí idioti. Celé cvičenie malo totiž prebiehať len a.k.o.ž.e!

Novák, aj s jeho útrokami sa suší možno dodnes.

Vyučujúca skončila s napomenutím, drobným tikom na ľavom oku a odporúčaním riaditeľa školy, aby nás ani nachvíľu nenechávala osamote...

Z jednej blamáže sme sa ledva spamätali, padáme do inej. No už každý po svojej osi, vlastnou krížovou cestou.

Ja osobne, medzi nevyhnutné a bolestivé zručnosti v nemocničnom prostredí, zaraďujem, okrem iného, aj samoobsluhu nemocničných výťahov.

Vyslaná na vyšetrenie s pacientom na vozíku (to zvládnem!), bordoviem v tvári pocitom z nepochopenia rozdielu medzi nultým podlažím a prízemím (kde, do čerta, je východ?!).

Jazdím hore – dole, výťah sa opakovane otvára na prvom poschodí a na mňa hľadí stále ten istý sanitár, s kopou špinavého prádla na vozíku. Neponáhľa. Uškŕňa sa. Sadisticky si ma vychutnáva. Ešteže ten môj je pod sedatívami ...

Ale naspäť k nosnej myšlienke.

Stále ide o človeka, zodpovednosť veľká, úzkosť ešte väčšia.

Jednotlivé úlohy v rámci praxe dávajú zabrať. Nie všetko ide podľa plánu.

Pán Hríbik zo šestky. Nezabudnem . 86 - ročný, starý pán, drobný, prekvapivo pohyblivý, bol odoslaný na USG vyšetrenie. Sprevádzala som ho. Náhle ma niekto oslovil na chodbe: Sestrička, prosím Vás...otočila som sa a dedka tam už nebolo.

Hľadám ho, behám ako splašená- už nás volali dnu, keď som na konci chodby za rohom zbadala nohu navlečenú v pyžame, spod, ktorej vykúkala plienka (plienka? v nohavici..?)

Výsledok - mám si svojich pacientov viac strážiť... No neviem. Veď robím, čo môžem. A napokon - sestrička ešte nie som... A myslím si, že mi to urobil naschvál. Tak čudne sa usmieval.

Dostala som za úlohu nakrmiť 93 - ročnú babičku, stále nóbl dámu, s výrazným líčením, i keď trochu nepresným.

Odvážne som napochodovala do izby, zamerala som ju.

Jeden pohľad na jej bojovne vystrčenú bradu mi naznačil, že to určite nebude jednoduché.

„Ja sama!“ -pác mi poruke.

Stieram jej jogurt z ľavého ucha. Skúšam to znova.

„ Viac si ver!“ - hučí do mňa moje premúdrelé ja.

Znovu nič! Nijako mi to, baba, neuľahčuje.

Po sedemnástom pokuse, stále v štádiu pokusu, to vzdávam.

Na záver mi len fľochla, že sa podobám na Špinarku, inak, nič moc...

Odvtedy mám vždy pri sebe v skúmvke na krv pohotovostnú cigaretu...

Neviem, či sú všetci praktikanti tak uštvaní, alebo to tak má byť, ale mne sa zdá, že zápasím s býkom, a z nemocnice chodím skôr ako zamestnanec Hornonitrianských baní po nočnej...

Teraz mi napadá, že mi robilo značné starosti, keďže som priestorovo výraznejšia (ako Špinarka...), či sa v prípade potreby vpracem do chirurgických plášťov, ktoré nám boli k dispozícii na vybraných oddeleniach. Strčíte tam ruky ako do tunela a vzaďu vás spútajú šnúrkami.

„ Nemajte obavy.“- upokojovala ma vyučujúca, „ všetky sú štandardnej veľkosti.“

Fakt mi pomohla... Lenže JA! nie som štandardná veľkosť!

Nešťastie nedalo na seba dlho čakať.

Zamotala som sa do ich úžasného „ štandardu“ na pôrodnej sále a aká som bola dlhá ,široká aj krátkozraká, natiahla som sa tam v celej paráde. Zjav, pripomínajúci kuklu v istom vývojovom štádiu.

Revali sme traja. Ja od bolesti, novorodenec (neviem, ako to tie deti majú) a primár, ktorý mi zároveň ukázal dvere a vraj nech sa mu už viac neukazujem na oči.

Pôrodnica je teda zabitá. Okolo jej budovy zrýchľujem krok a snažím sa splynúť s davom.

Ostáva mi už len menej ako polovica oddelení, kde mám ešte nádej zamestnať sa.

Len to nepohnojiť. Nemôžem byť predsa až také nemehlo!

Lenže ako som sa krčvito snažila neurobiť chybu, akoby sa s nimi zrazu roztrhlo vrece.

Uvádzam v rýchlom slede:

bleskový výpočet z hlavy množstva nariedeného liečiva do infúzie – vyučujúca konštatuje, že som práve zabila pacientku.

Bolo to len cvičenie, no aj tak sa cítim, ako vrah.

Hanebne mi, vzhľadom na môj vek, pristáva na školskom úcte, čistá „ guľa.“

O niečo neskôr som už bola známym masovým vrahom a reálnou hrozbou pre nemocnicu.

Pokračujem. Nezládnutý pohľad na množstvo krvi (prisahám, že jej bolo snáď desať litrov! prepitujem – z jedného pacienta!)

Kriesil ma doktor, v ktorého očiach som sa po precitnutí utopila. Keď som začala bľabotať niečo o nesmrteľnej láske a svadobných zvonoch, umiestnili ma na psychiatriu.

Napriek dvom upokojujúcim injekciám, som aj tak vyrobila škandál.

Vyrevúvala som, nech si nemyslia, že som Jack Nicholson vo filme „ Prelet nad kukučím hniezdom“, ale zdravotnícky pracovník, ktorý chce za každú cenu zostať na tejto strane barikády.

Takže – psychiatria stratená. Možností ubúda.

Začala som chodiť na terapiu.

Váhový úbytok sedem aj niečo, zúrivo farbím šediny, 3 krát denne antidepressíva, Neurol podľa potreby.

Potrebujem.

Často.

No terapia, zdá sa, nezaberá a ja pokračujem vo svojom deštruktívnom ťažení:

nekrotická končatina po naložení smrtiacej bandáže
neskorá reakcia na avízo pacienta s úpornou hnačkou,
nedodržanie asepsy na septickom oddelení (dosť závažný
prúser), ošetrovanie neškodných rán, končiacim sa hojením per
secundam, očistná klyzma s trápny koncom.

zlomenina nohy u pacienta s akútnym žĺčnikom cestou na
sál (výťahové dvere...)

výdatné raňajky pre diabetika(moravský koláč a kakao)
s absolútne nevhodným želaním: „ Osladíte si život, pán
Lasička.

Mohla by som pokračovať...

Na žiadosť vrchných sestier som bola v škole povolaná na
koberec.

Že som sa síce dopracovala skoro až na koniec prvého
ročníka, no moje vyčítanie, končiace sa takmer vždy
katastrofou kolosálnych rozmerov, nijako nezvyšuje kredit
mojej alma mater.

Tiež som sa dozvedela, že vedenie nemocnice plánuje
zaviesť prísne reštrikčné opatrenia voči mojej osobe.

Na vrátnici už visí moja aktuálna fotografia, výraznejšia
z profilu, s veľkým, výrazným - „ Nevpustiť!“ S poznámkou „
Násilné zadržanie povolené Krajským riaditeľstvom
policačného zboru.“

To všetko pokropené svätenou vodou miestnym
kaplánom.

Napriek všetkému sa na mňa usmialo šťastie.

Vrchná z interného si presadila, že sa ma ujme.

Videla vo mne niečo, čo som už nevidela ja, a už vôbec nie
tí, ku ktorým som sa čo len priblížila.

Rešpekt. Neuveriteľná odvaha a viera.
Pre mňa, statočná ako ukrajinský kozák.
Neviem, ako to celé dopadne, dosť sa jej bojím.
Ale posnažím sa.
A dám vám vedieť.

Anna Hrabalová, LK Omega, Trenčín

ROZHODLA SA ŽE ZOMRIE, ŽE JEJ JE SMUTNO A ŽIVOT JU NEBAVÍ

Anke zomrel manžel. Žili spolu v dobrom i v zlom, šťastí i nešťastí až do jeho smrti. Mali sa radi, o tom nebolo pochyb, všade chodili spolu, jeden bez druhého ani na krok. A keď šli na dôchodok, tak už naozaj chodili všade spolu. Nechýbali na žiadnej akcii seniorov. Vždy sa tešili na zábavy v spoločenskom dome. Dovolenky v republike aj v cudzine sa stali pravidelné, každým rokom. Celý život pracovali, deti vychovali, dom postavili a o záhradku sa starali.

Teraz máme nárok si užívať, povedala Anka a Pišta sa rád prispôboval. Radosť sa na nich podívať, vždy ustrojení, usmiatí, spokojní a šťastní. Takí boli.

Raz ich cesta autobusom dopadla zle. Pišta vystupoval z autobusu, zle stupil na krajinu, spadol a ťažko sa poranil. Budúce dni strávil v nemocnici, liečil si zlomeniny. Anka za ním chodila každý deň. Pišta ju vyčakával, nevedeli byť bez seba ani deň.

Zlomeniny sa ťažko liečili, pridávali sa i iné neduhy. Dostal zápal pľúc.

Trvalo dlho, než sa dostal z nemocnice domov. Anka sa o muža vzorne starala, robila všetko, čo svojmu mužovi videla na očiach. Aj sa zdalo, že je lepšie, že sa pozviecha, ale sa nestalo. Starší človek, vo vyššom veku, keď má úraz, pokazí si všetko, celý život. To je, ako keď hlinená nádoba spadne, neurobí si len jednu prasklinu a tá sa zalepí, nie. Dopraská sa celá a musela by sa lepiť, lepiť, aj tak už to nie je tá dobrá nádoba. Pokiaľ nespadne, nepopraská, aj keď je stará, môže byť pekná a dobrá dlho. Len spadnúť nie. Tak je to i s človekom. Pištu liečili, liečili, dávali mu všetku starostlivosť a opateru i nádej, nádoba sa rozpadala.

Zazvonil umieračik na rozlúčku s Pištom.

Anička plakala, nevedela sa zmieriť so stratou svojho milovaného muža. Akože ja budem bez teba, keď sme boli spolu toľké roky? Je mi zle, muž môj bez teba. Poberiem sa radšej za tebou.

Rozhodla sa Anka.

Toľké lieky som ti dávala, i za bežného života, delila som ich pre teba i pre mňa, tak, ako lekárka predpísala, užívali sme ich obaja. Bolo nám dobre, lieky nás držali pri živote. Nebyť tvojho úrazu, bolo by nám obom dobre. Ty si tam, ja som tu, ako by som tu ani nebola. Ja chcem ísť za tebou. Prestanem jesť lieky, ochoriem a prídem za tebou. Tak sa deň, čo deň prihovárala ku svojmu mužovi.

Lieky odhodila, k lekárke viac nešla.

Pevne sa rozhodla, že zomrie.

Lekárka mi hovorila: - Lieky musíte pravidelne brať, inak by ste si uškodili a zomreli.

Brala som ich pochtivo. Teraz už nemusím. Nechcem. Nechcem bez neho žiť.

A tak Anka bola bez liekov, týždeň, dva, tri, stále.

Chodila na cintorín s kvetmi. Stretla sa s kamarátkami z klubu seniorov a pozývali ju na programy.

Anka pod', čo budeš len doma vyplakávať, Števkovi už nepomôžeš. Pod' medzi nás, ako ste chodievali predtým.

Veď áno, prídem, prisľúbila smutne.

Keď už aj tak zomriem, aspoň ešte medzi vás pár krát zájdem.

Lieky neužívala, chcela zomrieť.

Čas sa vliekol, bez muža je smutno.

Čosi ma tu drží proti mojej vôli. Ani tie lieky neberiem a necítim, že by mi chýbali. Ba naopak, keď idem do klubu na zábavu, môžem si pohárik vínka dať, čo sme predtým nemohli, lebo, lieky! Pozor! Lieky! Nesmie sa piť!

Roky ubiehajú, Anka si na život bez muža zvykla, i keď je to stále boľavé a smutné. Lieky neberie, nechýbajú jej. A na dovolenku k moru ide do roka aj tri krát. S dcérou, so synom, so seniormi.

Teší sa z detí a z vnúčat. Chvála Bohu, vydarili sa nám - hovorí. Sú dobrí ľudia, chovajú sa ako slušní ľudia. Komu môžu tomu pomôžu a ku mne sú tiež dobrí, Mám z nich radosť.

Tak sa tešila Anka v ďalších rokoch po smrti svojho muža, keď si zvykla.

A potom, - SPADLA, ÚRAZ, OPERÁCIA, bolesti, veľa bolesti.

Na smrť už dávno prestala myslieť a teraz znova, by ju privítala, keď leží a nemôže chodiť.

Život je ako na hojdačke, raz sme hore a zasa dole.

Chceš zomrieť, nepodarí sa ti. Život bez liekov ju nezabil, naopak, cítila sa lepšie, zdravšie.

Je ti dobre, dolámeš sa. A to len pri obyčajnom zakopnutí. To je pre seniorov najnebezpečnejšie. Aj len malé zakopnutie a ste v hati. Anička odišla za svojim mužom po jej úraze za krátky čas. Nebyť zakopnutia a pádu, kto vie, ako dlho by sa tu ešte tešila z rodiny a priateľov. Jeden nikdy nevie. Ale také obyčajné zakopnutie, zlé stupenie, v seniorskom veku a často ide o život.

Seniori, buďte opatrní, dávajte si pozor. Sme len ako z kvetu makového. Kvet odletí a stonka trčí, ale už nezdobí, nikoho neteší... Dávajte si pozor na každý krok!

Dorota Karabová, LK PoeMa, Horné Srnie

ZLATÁ ŠTVORICA

Môj prapodivný príbeh sa začal jednej horúcej letnej noci, keď som mala takmer dvadsaťdeväť rokov.

Práve prebiehal rok 2020 a vo svete zúrila vírusová pandémia covid-19 alias korona.

Človek by si pomyslel, aké krásne meno pre dievča by to bolo, nebyť hrozných následkov tejto podivnej choroby. Devastácia pľúc, mnohokrát sprevádzaná smrťou.

No dosť už o tom, pretože aj keď je to pravdivá informácia z môjho života, pre tento príbeh nie je najpodstatnejšia.

Oveľa dôležitejšia pripomienka je, že do môjho života vtrhla ako smršť nadpozemská sila. Smiešne, čo povieť? Dokonca šibnuté?

Ani ja som tomu spočiatku nemohla uveriť. Nikdy som totiž na paranormálne javy neverila. UFO, duchovia, konšpiračné teórie. Vravala som si: „To sú rečičky pre paranoikov.“

Žiaľ, alebo žeby našťastie?, som sa hlboko mýlila.

Až tá osudná noc mi otvorila oči.

Zaspávala som veľmi neskoro. Hoci som bola veľmi unavená, vzduch v izbe bol takmer nedýchateľný a lial sa zo mňa pot.

Pamätám si, že som sa prehadzovala z boka na bok, civela na plafón a vzdychala do podušky, keď som ležala na bruchu.

Musela som zapať, inak si neviem vysvetliť udalosti, ktoré mi podkopali moju realitu. A či ma z postele uniesli, hneď po tom, čo ma uspali?

Nech je ako chce, prebrala som sa ležiac na nepohodlnej kamennej zemi v chladnej štvorcovej miestnosti s tromi dverami. Napočudovanie zlatými, striebornými a bronzovými.

„Čo som v rozprávke?“ vyhrkla som. Môj hlas sa mi vrátil naspäť v ozvene. Uštipla som sa palcom a ukazovákom do zápästia. Svinsky to zabolelo. „Áuuu,“ zakňučala som.

Chytró som si pretrela oči a preľackala sa. Nič z toho ma nevyťahlo zo sna.

Vlastne ma zrazu premkol nepríjemný pocit, že nesnívam.

Rozhliadla som sa pozornejšie. Žiadne okno, ani elektrické svetlá. Len horiaca fakľa zastrčená v držadle. Uprostred miestnosti stál okrúhly stôl. Ktovie prečo ma napadla myšlienka na Artušov stôl. Na ňom boli položené tri kľúče. Zlatý, strieborný a bronzový.

Akýsi vnútorný hlas ma pobádal, nech si z nich vyberiem. „Nie nadarmo sa vraví zlatá stredná cesta.“ Schmatla som zlatý kľúč a rozplynula sa v zlatý dym.

Zrazu som stála pri učiteľskej katedre. Oči vytriešťala na dajakú vycivenú ženskú, ktorá v čiernom nohavicovom kostýme vyzerala ako z filmu Muži v čiernom. Len slnečné okuliare chýbali k doladeniu imidžu.

„Už na teba netrpezlivo čakáme,“ obdarila ma úsmevom číhajúceho dravca.

Kto my? Byslo mi hlavou.

„Chcem ísť domov!“ zhúkol na ženu akýsi tínedžer. „Vráťte mi moju súčasnú podobu!“

Čo to trepe? Akú podobu?

Žena naňho prísne zazrela. Na okamih sa mi zazdalo, že jej namodro zažiarili oči. Ako modrasté plamene. O krok som cúvla.

„Sadnúť!“ zavelila.

Chalan sa zviezol na školskú stoličku. Niečo si mrmlal popod nos a hnevom zvieral okraje lavice.

V triede nebol ako jediný mladistvý.

Akýsi červenovlasý chalan s pehami ignoroval vzburu a príchod novej osoby, lebo objekt jeho záujmu a zjavne aj túžby sedel kúsok pred ním.

Príťažlivá blondínka sa nespokojne vrtela na stoličke a na prst si natáčala už aj tak dosť kučeravé vlasy. Kohosi mi pripomínala.

„Bohatstvo, kto všetci ste?“ zhúkla som vyplašene.

Žena sa rozosmiala. Kristepane, až ma zamrazilo v mojich kostiach - nekostiach. „Vitaj v škole Nápravy, zlatíčko. Tvoje meno odteraz bude Zlatá Štvorka. Buď taká láskavá a najskôr sa zoznám so svojou skupinou. Zlatou Jednotkou, Zlatou Dvojkou a Zlatou Trojkou.“ Do dlane mi vložila malé zrkadielko a rozplynula sa v modrom dyme.

Keď som doň nazrela, skoro som spadla z nôh. Hľadelo na mňa moje niekdajšie pätnásťročné ja.

„Do riti,“ zanadávala som. Zrkadielko som hodila o stenu. „Čo sa to, sakra, deje?“

„Gratulujem, práve si sa obdarovala siedmimi rokmi nešťastia. To zrkadlo ti nič nevyparovalo.“ Pekný rebel ukázal na katedru. „Za toto tu môže tá...mrcha.“

„Prečo vyzerám ako...ehm...“ Nedarilo sa mi dobre nadýchnuť, panika ma zvierala v hrsti čoraz viac.

Rebel ku mne priskočil a pobožkal ma. Pery na pery. Krátko, ale i to stačilo, aby som sa pozviechala a jednu mu strelila, až ma dlaň zaštipala.

Rozrehotal sa. „Daj si pohov, Januliatko.“

Zalapala som po vzduchu. „Odkiaľ...“ A v tom som v ňom spoznala Alexa. Spolužiaka zo základnej školy. Kto sú potom...

„Ako vždy posledná,“ odvrkla blondínka, v ktorej som na svoje zdesenie spoznala Rebeku, bývalú najkamošku.

„Súhlasím s Bekou,“ pokyvkával hlavou jej červenovlasý fanúšik, z ktorého sa vykľul Denis. Samozrejme ďalší bývalý a zrejme i súčasný spolužiak.

Trieda sa so mnou roztočila a obklopila ma tma.

Klamala by som, keby som vám tvrdila, že som sa prebrala v posteli a ten nezmysel sa premenil na obyčajnú nočnú moru vyvolanú nadmerným teplom.

No neprebral ma ani ten sexi rebel svojim bozkom ako to býva v Šípkovej Ruženke.

Tá fúria v čiernom kostýme na mňa jednoducho vychrstla džbán studenej vody. Odkľial ho vzala?

Môj rebel ma prskajúcu a zmáčanú stiahol k sebe za jeden stôl. Keby ma nedržal okolo pliec, tak tú ženskú schmatnem pod krkom.

„Pokojne, dýchaj zhlboka,“ inštruoval ma Alex.

„Prišla mi na vás štyroch sťažnosť,“ objasnila nám naša hostiteľka sadajúc za katedru. Zo šuplíka vytiahla zdrap papiera a začala ho čítať nahlas: „Cítim sa osamelo. Veľmi, preveľmi. Kedysi dávno ma zradila partia kamošiek a kamošov. Odvtedy môj život ide dolu vodou. Neverím už ani sebe. Kiežby existoval ktosi, kto sa postará o nápravu.“

Zmĺkla a rozhliadla sa po triede. Konkrétne po nás. „Už chápete, prečo ste tu?“

Zdráhavo sme prikývli.

„Vašou domácou úlohou odteraz bude nájsť tú bývalú kamarátku a spraviť ju šťastnou.“

Vilma Martišková, LK PoeMa, Horné Srnie

KRÍŽ JE NAJVÄČŠIE ZNAMENKO PLUS NEHAŇ TMU - ZAPÁL SVIEČKU! (KONFUCIUS)

Tou sviečkou pre nás bol a zapaloval ju v nás aj kardinál Ján Chryzostom KOREC. Robil to vo svojich nespočetných príhovoroch, pri kázaní Slova Božieho. Už len jeho charizmatická osobnosť zapalovala v nás ohne lásky, dobrosrdečnosti a vďaky .

Ján Chryzostom Korec sa narodil 22.Januára 1924 v Bošanoch. Tajne bol vysvätený 1.októbra 1950. v Rožňave.

Patril do rehole: Spoločnosť Ježišova Rímsko katolíckej cirkvi. Biskupskú službu nemohol vykonávať verejne. Počas totalitného režimu pracoval ako robotník. ŠTB na neho striehli o to viac, lebo vedeli že vykonáva Apoštolskú činnosť. 11.Marca 1960 bol zaistený a 21.mája 1960 odsúdený za vlastizradu na 12 rokov väzenia na Pankráci, v Ruzyni a vo Valdiciach. Keď sa vrátil z väzenia s podlomeným zdravím, znova sa pustil do pastoračnej činnosti. V Júlí 1960 ho tajne prijal pápež Pavol IV. a odovzdal mu biskupské insígnie.

Po návrate do vlasti nedostal súhlas zo strany štátu k pastorácii a preto pokračoval v práci ako opravár výťahov v Petržalke. Kontakty s mladými ľuďmi a literárna činnosť vyplňali všetok jeho voľný čas . Vo svojich dielach sa prejavil ako úžasný filozof, teológ, historik, etik a sociológ. Ako veľký znalec ľudskej duše sa zamýšľal nad pôvodom človeka a jeho životnou cestou. V množstve asi 60 diel má popredné miesto duchovná literatúra. Po prevrate a nastolení demokratického zriadenia vo vtedajšom Československu - v januári 1990 sa stal rektorom kňazského seminára sv. Cyrila a Metoda v Bratislave. Na žiadosť Jána Pavla druhého bol menovaný za Nitrianskeho diecézneho biskupa. Bol členom Kardinálskeho kolégia a ako emeritný biskup býval v Nitre až do svojho úmrtia. Zomrel 24 októbra 2015 v Nitre.

Osobné stretnutie s kardinálom Korcom bolo pre mňa akoby ma pohladila Božia dlaň.

V Trenčíne keď udeľoval sviatosť birmovania, sa mi ako zamestnankyni v známej reštaurácii (pracovala som ako vedúca kuchyne) dostalo cti, aby sme pripravili obed pre pána kardinála a ostatných kňazov. Veľmi starostlivo sme zvažovali čo pripraviť a kto bude obsluhovať. Preto sme vybrali chlapcov, ktorí boli zruční a urastení (asi v rovnakej výške). Predtým som už pripravovala jedlá pre známe osobnosti ako bol pán prezident Václav Havel pán prezident Michal Kováč, Ornela Mutti Franco Nero. Ale tieto udalosti neboli pre mňa až takou slávou, ako príprava jedla práve pre Kardinála Korca. V jeho prípade to bola pre mňa- veriacu vec vysokej pocty.

Po slávnostnom obede pán Korec udelil každému z nás osobitné požehnanie, čo bol pre nás zážitok na ktorý sa nedá zabudnúť. Chlapci ktorí obsluhovali si iste zapamätali túto osobnosť , lebo im vyjadril poďakovanie a pochvalu. „Všetci ste ako jedle rovnakí a vzpriamení až je radosť na vás pozerieť.“ Potešilo nás keď prišli organizátori vyjadriť vďaku a spokojnosť s našou prácou. Veď to bolo našim cieľom.

„PANE DAJ ZDRAVIE TELÁM-POSILU SRDCIAM“

Zvlášť v tejto dobe to potrebujeme všetci. To sme cítili i zo slov Pápeža Františka keď sám kráčal v daždi pri udeľovaní mimoriadneho požehnanie Mestu a Svetu. Bolo mi smutno boli sme zvyknutí na plné námestie a teraz kráčal sám akoby niesol na svojich ramenách hriechy a starosti celého sveta. Modlil sa za zdravie celého sveta, za lekárov a všetkých zdravotníkov a záchranárov. Taktiež sa modlil za nás aby sme trpezlivo prekonali túto pandémiu .Nech v našich srdciach nájdeme lásku k blížnemu, v snahe pomáhať pri zdolávaní prekážok a túto lásku dokážeme preukazovať v každom čase.

SVET JE ĽUDSKÝ, LEBO ČLOVEK NACHÁDZA VO VIERE SVOJU ĽUDSKOSŤ SVOJE POSLANIE.

VYZDVIHNUTIE KRÍŽA

V kríži máme znamenie, ktorého sa máme držať, nim sa riadiť, podľa neho žiť. Je to najväčšie znamienko plus, ktoré nám bolo umožnené využívať a riadiť svoje životy podľa neho.

VIERA NÁDEJ LÁSKA

Máme kotvu , vo viere. Jeho krížom a utrpením sme boli zachránení, máme nádej a v jeho kríži sme boli uzdravení. Máme kormidlo, veď v jeho kríži sme boli vykúpení, objatí, jeho nekonečnou láskou, aby nás už nič nemohlo od neho odlúčiť.

Pán nás vyzýva aby sme našli život, ktorý na nás čaká, vnímali tých ktorí sa obracajú na nás, aby sme posilňovali jeho milosť. Bolestne na nás pôsobia jeho slová zvlášť v tejto dobe pandémie, keď celý svet zasiahol koronavírus. Žiaľime nad stratami blízkych, nad ich utrpením, bojujeme so strachom o celé rodiny, zvlášť o tých najzraniteľnejších a to sú naši drahí rodičia.

Nik si nemôže zobrať so sebou na druhú stranu ANI PENIAZE , ANI PÝCHU, ANI MOC, ANI MÁRNIVOSŤ. NIČ. Každý si môže vziať len lásku, ktorú nám dáva BOH OTEC, a to dobré čo sme spravili pre druhých.

Viera Procházková, Klub autorov Považia

DO HEMISFÉRY ZABUDNUTIA

Dve ľudské priamky
pretína tretia.
Dieťa.
Alfa a omega človečiny
vo vesmírnych diaľkach.

Bude hľadať gény a činy?
V priesečníku Božích
veličín?
Ó, Pane,
než sa tak stane.
Verím,
že guľatá Zem
nebude koc-ka-tá.

Bohatstvo priazne

Každým dňom, čo perlou
býva pre ženu,
stretáme úctu zmenenú.

Iba čas objíma a hladí.
Ponúka triptych denných starostí.

Každým dňom, čo chápavejší
býva od mužov,
v sekundách životného voľna
sme vyzlečené,
dolámané a duša krváca.

Zubíme sa na život.
Trmácajúce dni a na lásky.

Každým dňom z Vás
muži chceme kamaráta.
Bohatstvo v deťoch
každá zráta
a nezostane dlžníkom.

Alexandra Sedláčková, ZŠ Nemšová

HOLUBICA

Viera. Dôležitá vec v živote každého z nás, rovnako ako v živote jedného mladého chlapca menom Adam.

Adam bol obyčajný chlapec z obyčajnej ulice z úplne normálnej rodiny, a to bol asi ten problém...Nemal dôvod veriť v nič a v nikoho. Veď na čo by to aj robil, jeho život bol len stereotyp plný nudy.

Adam mal stále pocit, že v jeho „normálnom“ živote niečo chýba. Preto jedného dňa keď išiel úplne normálne na prechádzku so svojim psíkom, po tej istej ceste ako vždy, rozhodol sa, že je čas to zmeniť. A tak namiesto odbočky doľava, po prvý krát šiel doprava. Aj túto cestu síce poznal ale veľmi často po nej nechodil. Ako tak išiel úplne sám a prezeral si okolie, narazil na mladú holubicu. Len tak nevládne ležala na zemi a nemohla sa hýbať. Mala totiž zranené krídlo.

Adam nikdy nikomu nepomáhal, ale akoby zázrakom mu v hlave preblesklo, žeby mal túto holubicu zachrániť. Vzal ju teda do svojej mikiny a zanesol ju domov.

Myslíte si, že toto bude úplne klasický príbeh o dvoch kamarátoch, chlapcovi a holubici, ale to sa mýlite. Pokiaľ ste normálny a nežijete na konci dúhy len ťažko sa môžete rozprávať so zranenou holubicou.

Ale to, čo sa stalo Adam nečakal. Hneď ako sa holubica trocha pozviechala zo zranenia, jednoducho zmizla.

Adamovi to spočiatku ani nevadilo. „Aspoň má čo potrebuje.“ hovoril. Ale bol znovu sám a bez zmyslu života.

Prešlo zopár rokov, dospel a žil už úplne iný život. Hľadal smer, ktorým ísť.

Neveril na zázraky. Vlastne prečo aj. Nikdy ho žiadne šťastie nepostretlo. Teraz ako keby nebolo dosť dôkazov, že

jeho život je prázdny, prišiel aj o mamu. Bola jediným svetlom v jeho živote, ktoré mu dávalo aspoň nejaký smer.

Mama bola preč, jednoducho zmizla a navždy.

Od tohto momentu zvládal svoj život veľmi zle.

Jeden večer, keď tak rozmýšľal ako ďalej, prihovoricel sa mame, ktorej fotografia ležala na jeho písacom stole.

„Neviem kde si, ale dúfam, že sa tam máš dobre. Určite je tam plno krásnych kvetov, super ľudí a hlavne pokoj, ktorý si zaslúžiš...“

Ešte o tom nevedel ale to, čo opisoval pri rozhovore s mamou, bolo nebo, a to v čo veril a dúfal bol Boh.

Ten sa mu už dlho snažil naznačiť správny smer. Ale Adam to pochopil až teraz, keď bol dospelý. Stále sa mal čo učiť.

Keď začal chodiť do kostola, modliť sa a brať svoj život ako dar, všimol si na oblohe holubicu. Len ťažko sa dá veriť, že to bola tá istá ktorú pred rokmi zachránil. No napriek tomu pochopil, že našiel to, po čom celý život túžil...

A ako všetci mal svoj kríž, ktorý je niekedy ťažké niesť.

Niesť ho však nie je hendikep, ale výhoda. Kríž bol tým znamienkom plus, ktoré v jeho živote chýbalo.

Daniela Staníková, LK Omega, Trenčín

DANKINA REALITA ŽIVOTA I

Ďakujem rodičom, že mi život dali
vynosiť ma počas vojny nebol skutok malý.
Za to mami veľká vďaka
Veď život ma stále baví a dobrodružstvo láka.
Môj otec bol skvelý,
puto, ktoré medzi nami bolo vydržalo život celý.
Jeho záujem o mňa , pochopenie pre moje potreby
a kopec času mi ukázal skutočnú života krásu.
Chcem žiť tento život pre život sám.
Dnes je možno chudák zajtra pán.
Táto skutočnosť je pozoruhodná
a určite našej pozornosti vhodná.
S plánmi je dobré sa poponáhľať inokedy spomaliť.
V každom prípade je však dôležité si veriť.
Dokonca až nutné si niektoré fakty overiť
Napriek tomu čo sa niekedy udeje je ťažko uveriť.
Sklíbiť v rozhodovaní silu rozumu a srdca a dať to času
preveriť
Je niekedy problém aj výsledku uveriť.
Je dobré si ale uvedomiť,
že človek sám seba nemôže nikdy opustiť.
Že rozhodnutia určujú jeho úroveň
a tam sa nedá niekedy ani popustiť.
A tak treba skrátka pochopiť,
že život je niekedy priamočiary, inokedy nie
a aj tak sa ho oplatí s láskou žiť.

Daniela Staníková, LK Omega, Trenčín

DANKINA BÁSEŇ O REALITE ŽIVOTA II

Rúško na tvári a srdce plné nádeje
zostaňme zdraví nech život znova pekný je.
Nech sú aj ruky čisté a aspoň niečo je isté.
Načo sú nám hmotné statky,
-keď život sa javí vratký,
ale prišla tá správna hodina
kedy si človek uvedomí
aká je dôležitá pokrvná rodina.

Priateľstvá spája telefón a internet,
momentálne na stretnutia vhodný čas veru niet.
Do budúcnosti kráčame takmer ako slepci
a dúfame, že nám oči otvoria naši skvelí vedci.

Teraz je čas tešiť sa z každej maličkosti.
Žiť v súlade s prírodou a užiť si ju, do sýtosti.
Nájsť si pre každého tie správne slová
a všetko sa javí lepšie
a viera v lepšiu budúcnosť sa ozýva znova.

Lýdia Šimková, LK Omega, Trenčín

OSTRIHOMSKÝ ARCIBISKUP A VLASTENEC ALEXANDER RUDNAY

Rada cestujem. S láskou a radosťou organizujem poznávacie zájazdy. Baví ma objavovať nepoznané, sprostredkovať tieto informácie aj iným, povzniesť sa na duchu. O spoločné zážitky z ciest sa rada podelím. Všetci cestovatelia vnímame krásnu prírodu, architektúru, ale aj kus histórie, kultúru a umenie našich predkov. Často sa na cestách dozvedáme veci, o ktorých by sme možno ani nevedeli, prípadne im nevenovali pozornosť.

Ako povedal Bacon Francis „Cestovanie v mladosti je súčasťou výchovy, v starobe súčasťou skúsenosti“

Pri jednom takomto organizovanom zájazde do Maďarska, sme spoločne navštívili nádhernú a veľkolepú katedrálu v Ostrihome. Zaujímavé poznatky sme sa dozvedeli nielen o nej, ale aj spojení s veľkým podporovateľom slovenskej literatúry a veľkým Slovákom Alexandrom Rudnayom. Čo ma trochu nemilo prekvapilo, že je rodák z nášho okolia a nevenuje sa mu dostatočná pozornosť.

Z literatúry som sa dozvedela o ňom viac. Alexander Rudnay sa narodil 4.10. 1760 vo Sv. Kríži (Kríž nad Váhom), dnešné Považany, okres Nové Mesto nad Váhom. Pochádzal uhorského šľachtického rodu Diviakovcov (Divéky). Časom ako sa delil majetok vnikli dve vetvy. Členovia rodu Diviakovcov dostali Diviacku Novú Ves a Rudno, niekedy okolo roku 1348. Vnukmi Jánom a Andresom sa rod znova rozčlenil na dve vetvy, a to Ujfalussi a Rudniansky (Rudnay). Obidve vetvy patrili k nižšej šľachte. Rudnayovským (Rudňanským) prislúchali majetky vo Valašskej Belej a Žemberovciach. Práve z tejto vetvy pochádzal Alexander Rudnay (Rudňanský). Bol tretím dieťaťom zo štrnástich v rodine, pokrstený ako Alexander Štefan. Jeho otec bol stoličný

úradník. V rodine sa hovorilo po slovensky a po nemecky. Jeho vzťah sa k slovenskému jazyku vyvíjal už v rodinnom prostredí a katolícka výchova bola základom z domu. O obci Svätý Kríž sa podľa povesti hovorí, že tadiaľ prechádzal Konštantín a Metod, keď sa vracali so svojím sprievodom z Velehradu do Nitry a založili túto obec. Aj táto povesť mohla zapustiť hlboké korene v rodine Rudnayovcov ku kresťanstvu a slovanstvu. Pre svoj život dostal základné vzdelanie predovšetkým doma a neskôr v Moravanoch pri Piešťanoch, navštevoval gymnázium v Nitre. Ďalšie jeho štúdiá boli v Bratislave, Trnave, v Budíne. 12.októbra1784 bol vysvätený za kňaza v Trnave a o necelý rok neskôr v apríli 1785 promováný za doktora teológie. Ešte v roku 1784 prijal miesto vychovávateľa ako novokňaz v rodine grófa Berényiho v Laskári (súčasť Novák). Ako kaplán nastúpil do Častej, neskôr v Trnave, v Hronskom Svätom Beňadiku, v Šaštíne - Strážoch a v Prešporku. V roku 1789 získal miesto v Krušovciach (patrili k Berényiovskému panstvu). V Krušovciach zažil Rudnay koniec reforiem Jozefa II. Dvanásť rokov odslúžil v Krušovciach, kde pomáhal veriacim a v nedostatku aj finančne. Rozhodol sa uchádzať o hodnosť v ostrihomskej metropolitnej kapitule. Vyhovené mu bolo až v roku 1804 na miesto kanonika. Okrem tejto funkcia zastával funkciu rektora trnavského seminára a neustále postupoval vyššie. V roku 1809 sa stal referentom Uhorskej dvornej kancelárie, bol povýšený za prepošta a o šesť rokov neskôr ho sám panovník vymenoval za sedmohradského biskupa v Alba Iulii. Pápež Pius VII. menovanie potvrdil v roku 1816. U Alexandra Rudnaya si všímal jeho vzácne charakterové vlastnosti a výnimočný dar ducha, nezabudol poukázať na veľké zásluhy pre cirkev a štát. Pre všetky tieto jeho zásluhy sa stal najvhodnejším kandidátom na voľné miesto ostrihomskeho arcibiskupa a uhorského primasa. Panovník František I. rozhodol spolu s pápežom a Rudnay dostal v roku 1819 menovanie. Bolo mu udelené povolenie presťahovať sídlo arcibiskupstva z Trnavy do Ostrihomu. (sídlom dal

presťahovať už v roku 1543 predchodca Rudnaya Pavol Várdai).

V roku 1822 už ako arcibiskup, knieža prímás Uhorska začal budovať mohutnú ostrihomskú katedrálu, ktorá sa týči nad Dunajom. Mala dosiahnuť veľkoleposť, akú mali Bazilika sv. Petra vo Vatikáne alebo Katedrála sv. Pavla v Londýne. Treťou najväčšou v Európe mala byť práve katedrála v Ostrihome. Katedrála Panny Márie a svätého Vojtecha, budovaná v klasicistickom slohu. Práve za arcibiskupa Alexandra Rudnaya sa započala výstavba unikátnej stavby na hradnom vrchu. Pozval významoch architektov Pála Kuhnela a Jánosa Peckha. Stavba mala byť mohutná a ojedinelá, na ktorú vraj aj sám prispel 800 000 forintov (niekde sa udáva, že 1 200 000 zlatých). Stavba bola definitívne dokončená až po smrti Alexandra Rudnaya v roku 1869. V roku 1856 sa uskutočnila vysviacka, kde sa priamo zúčastnil František Jozef a Franz Liszt so svojim dielom „Missa Solemnis“ sám aj dirigoval.

Bazilika je najväčšou sakrálnou pamiatkou a najvyššou pamiatkou, s výškou 71,5 m v Maďarsku a zatiaľ na 18. mieste vo svete. Aj takéto monumentálne a veľkolepé dielo priťahuje nie len cirkevných stúpcov, ale aj cestovateľov. Katedrála je ešte veľkolepejšia zvnútra, kde si môžu návštevníci popozerať nádhernú klenotnicu, bohatú na veľké skvosty. Videli sme pozlátené rúcha A. Rudnaya a zlatý kríž zdobený drahými kameňmi, na ktorý prisahali uhorskí králi pri korunovácii. Vystúpiť sa dá do výšin kupoly, na terasu vedie cez 400 schodov, ktoré sú nám odmenou s nádherným výhľadom na všetky štyri svetové strany. Na vlniaci sa Dunaj, pohorie Burda na Slovenskej strane a tiež na Vyšehradské vrchy v Maďarsku. Vstúpili sme do hrobiek pod katedrálou, kde majú svoju kryptu viacerí ostrihomskí arcibiskupi. Medzi nimi má svoje miesto aj náš rodák Alexander Štefan Rudnay, často sa tu menia vence, ktoré prinášajú cestujúci zo Slovenska, z Krušoviec, z Trnavy aj Považian a iných miest a rôznych

spolkov. Alexander Rudnay zomrel v Ostrihome 13. septembra 1831. Nedožil sa celkovej prestavby katedrály. Nádherný pohľad si môžeme dopriať aj z brehu Dunaja, zo Štúrova cez deň, ale aj vo večerných hodinách, kedy je nádherne osvetlená.

Alexander Rudnay bol čínorodý človek a jeho činnosť sa uberala v štyroch smeroch, a to pedagogickej, správnej, pastoračnej a poradenskej. V roku 1826 bol menovaný kardinálom. Menoval ho pápež Lev XII a v roku 1828 bolo toto menovanie zverejnené. Už ako kardinál menoval Ferdinanda V. za uhorského kráľa, dňa 28. 9. 1830.

Pre nás Slovákov nesie veľký odkaz, ktorý je aktuálny v tomto čase. Bol veľký národný buditeľ, národovec, cirkevný dejateľ, spisovateľ a zanieteny Slováčok. Hoci dosiahol vo svojom živote mnoho veľkých vecí pre Slovákov. Bol príkladom ľudskosti, pomoci a rodofubstva. Jeho láska k nášmu rodnému Slovensku bola povedaná v jeho výroku : „Slovák som, a keď by som sedel aj na prestole sv. Petra apoštola Slováčok budem.“ Alexander Rudnay bol významným predstaviteľom Národného obrodienia, členom a zakladateľom Slovenského učného tovarišstva v Trnave, podporoval bernolákovcov. Práve s jeho prispením bol vydaný Bernolákov Slováčok, ako prvá kniha slovenského pravopisu, ale aj v ďalších jazykoch.

V roku 1822 zvolal do Bratislavy celouhorsú synodu, ktorá mala riešiť cirkevnú politiku a jej dôsledky. Uznesenie nemohlo byť vyhlásené, ale niektoré uznesenia sa predsa len podarilo realizovať. Vydanie Biblie v národných jazykoch. Slovenský preklad Biblie realizoval Juraj Palkovič v rokoch 1829 a 1832 s veľkou podporou A. Rudnaya. Juraj Palkovič bol jeho bývalý spolužiak a kanonik ostrihomskej kapituly. Okrem toho bol Rudnay aj prezieravý a vedel diplomaticky jednať. Pomohol tak Jurajovi Palkovičovi získať povolenie na vydávanie Týdenníka. Vďaka Rudnayovej hodnosti mohla sa vydať básnická zbierka evanjelického kazateľa a básnika Jána

Kollára „Slávy dcéra...“ Tiež dielo Jozefa Šafárika, ktoré oboznamovalo s dejinami slovenského jazyka a všetkými jeho nárečiami. V roku 1833 vyšla kniha „Kázne príhodné, a iné...“, ktoré písal sám A. Rudnay hlavne v rokoch 1778 - 1805, vytlačené v Jelínkovej tlačiarni v Trnave.

Tento významný Slováč bol členom Panskej tabule, tajomník kráľovskej kancelárie a člen Tajnej rady. Veľkou mierou podporoval kultúru Slovákov. Okrem toho bol vynikajúcim rečníkom a kazateľom. Z klasických rímskych autorov ho najviac upútalo dielo Cicerona, ktoré neskôr sám prekladal do bernolákovčiny.

Uplynulo 260 rokov od Rudnayovho narodenia a na budúci rok si pripomenieme 190 rokov od jeho smrti. Tento rozhladený osvietenský vzdelanec si zaslúži pripomínať jeho pamiatku. Pomenované sú po ňom ulice, námestia, na jeho rodnom dome je umiestnená pamätná tabuľa s portrétom. Nezabúdaj ani na svoje rodisko. Na pamiatku svojej matky dal postaviť katolícky kostol Povýšenia Svätého Kríža v rokoch 1829 až 1930. Tu odpočíva veľká časť jeho rodiny.

V roku 2000 bola vydaná pamätná medaila Alexandra Rudnaya Slovenskou numizmatickou spoločnosťou v Trenčíne, za podpory rodáka Mgr. Ladislava Jambora. Od roku 1999 je pomenovaná základná škola v Považanoch po kardinálovi A. Rudnayovi a v nej je umiestnená stála výstava Slavus sum. V roku 2002 bola vydaná poštová známka s portrétom Alexandra Rudnaya. Pri tejto príležitosti mi nedá nespomenúť výrok literárneho teoretika Alexandra Matušku: „Pamätne tabule na domoch? Pomníky z kovu a granitu na námestiach? Áno. Ale aj pomníky v nás, ktoré čas zničí len s naším posledným výdychom.“

Prikláňam sa k citátu Bacona F.: „Aj cestovaním sa človek učí a spoznáva nielen krajinu, ale aj osobnosti, ich život a dielo.“ Preto cestujme, poznávajme, všímajme si. Možno sa dozvieme zaujímavé veci práve na cestách, ktoré sme si nevšimli vo svojom okolí. Nezabúdajme na našich významoch

dejateľov, ktorí veľa urobili v dejinách. Nesporne patrí medzi nich aj kardinál Alexander Rudnay. Aj naďalej vyhľadávajme kvalitných a múdrych ľudí.

Cestovanie pomáha spoznávať seba, ľudí a svoje okolie. Veľa hodnotného a vzácneho by sme si vôbec ani nevšimli. Cestovanie je právom výborná forma vzdelávania.

Svätý Augustín povedal: „Svet je kniha a tí, ktorí necestujú, čítajú iba jednu stranu.“

Jozef Trochan, LK Omega, Trenčín

JÁN CHRYZOSTOM

Ticho a vznešene čnie divý Taurus
Tých pár slov pamätáš života kus
Vidiac Pavla zahaleného žiarom
Netušiac, že raz budeš kardinálom.

Predstavuješ si k akým to plávaš brehom
Zastrašovaný a prenasledovaný špehom
Dopredu hľadiš a kalich bôľom napĺňaš
Za Pána čo i život sužovaný dáš.

V trpkosti osudu krivdu nevidíš
Hoc život bremenom ťaží ťa príliš
Väzením času, života tvojho stratu
Pán poctí odetím do šarlátu.

Tebe biskup Ríma obdiv a úctu vzdáva
Pastiera stáda symboly ti odovzdáva
Hoc stádo odoprú ti naďalej
Nestrácaš vieru a modlitba dáva ti nádej.

Solúnskych bratov stopy vpečatili
Nekonečný dostatok životnej tvojej sily
Lopote vo vinici Pána pridali dej
To všetko však „K väčšej sláve Božej“.

Blažena Urbanová, LK Omega, Trenčín

RANNÉ ZORE

Ranné zore, slnko,
rosa na tráve,
čerstvý vzduch po daždi,
jemný vánok nás ovlaží.
Tá vôňa pokosenej trávy,
Vyvoláva vo mne spomienky
na detské časy,
Plné voľnosti, šibalstva, krásy.
Pribúdajú lúče slnečné ,
s nimi mušky, motýle i koníky lúčne.
Sem-tam i cvrček vystrčí hlávku
zo svojej izbičky.
V rukách drží malé husličky,
zahrá nimi clivé pesničky.
O láske, šťastí, aj o smútku niektorú.
Rozhodol sa však zahnať clivotu a smútok,
začal hrať cimbalovú pesničku veselú.

Blažena Urbanová, LK Omega, Trenčín
KAMARÁTKA JESEŇ

„Kamarátka“ jeseň prišla si,
a chytila hneď ma za pačesy.
Skoro akosi, zdá sa mi,
zobrala si ma do parády.
Vlasy mi zbeleli do striebra,
pribudli roky i choroba.
Mladé ruky menia sa,
sem-tam je pigmentová škvrna
„ich okrasa“.
Jeseň - moja kamarátka,
zahališ sa vždy do farebného plášťa.
Všetkými farbami hýriš
a predsa taká krehká si.
Povedz mi,
jeseň - moja kamarátka,
prečo bola moja mladosť taká krátka?
Tak som sa tešila na jeseň života,
tak málo som chcela od života.

Ruku mať vloženú do dlane môjho muža
a spolu kráčať krok za krokom
tichým šumom lesa.

Štefan Záhumenský, LK Omega, Trenčín

ŽIVOT KARDINÁLA ALEXANDRA RUDNAYA

Stalo sa to v šesťdesiatom
V osemnástom storočí,
Keď rodičom bola radosť
Vliala slzy do očí.

Že v rodine Rudnayovej
Bola krásna chvíľa z chvíľ
Veď štvrtého októbra sa
Im tretí syn narodil.

Pre rodičov nebola však
Táto radosť posledná
Bo tretí syn, ten mal
Trinásť súrodencov dovedna.

Rozmýšľali, aké meno
Synáčkovi majú dať,
Začali ho Alexandrom
A Štefanom menovať

Že sa mali z čoho tešiť
Ako otec, tak i mať,
Tak keď chlapec povyrástol
Dali ho i študovať.

Najprv chodil do základnej
Doma, v Kríži nad Váhom
Po základnej študovať zas
Rozhodol sa hneďky on.

V Nitre byť u Piaristov
Bolo jeho želanie

Absolvoval gymnázium,
By si zvýšil vzdelanie.

Teológa, filozofa
Študoval on veľmi rád
A tak si v troch seminároch
Získal titul „Doktorát“

V Bratislave a v Trnave
V Budapešti v tenže rok
Získal Alexander Štefan
Titul „Doktor-teológ“

V osemdesiat-treťom ho už
Vysvetili za kňaza
A ako kňaz prvú prácu
Pánu Bohu odvádza

Po vysviacke kaplánom bol
A bolo mu veru hej,
Keď mu Cirkev poručila
Hneď nastúpiť do Častej

Kňaz bol v Hronskom Beňadiku,
V Trnave a v Krušovciach,
Práve sa mu splnilo to,
Čo už bolo v jeho snách.

A odtiaľ si zachovali
Veľmi cenu veľikú,
Všetky jeho krásne kázne
v tom slovenskom jazyku.

Bol velice usilovný
Lásku k práci v srdci mal,
Panovníckym menovaním

Sa i dvorným radcom stal.

Pápež Pius VII si bol
Za povinnosť svoju vzal,
A biskupom Sedmohradským
Alexandra menoval.

Stávalo sa kolo neho
Dačo takmer každým dňom,
O krátky čas v Ostrihome
Stal sa arcibiskupom.

V roku tisícosemstotridsať
Korunoval za kráľa
Ferdinanda Uhorského
Rakúskeho cisára.

Popri jeho všetkej sláve
Zvolal celouhorskú,
Toho času v Bratislave
I Cirkevnú synodu.

Ktorá mala zavše riešiť
Nádej našu veľikú,
Aby mohli Bibliu sme
Mať v slovenskom jazyku.

Ale vláda z uznesenia
Neschválila im vraj nič,
Tak vyriešil celý problém
S Alexandrom Palkovič.

Ostrihomská katedrála
Bola ona práve tou,
Na ktorú dal Alexander
Takmer milión forintov.

A ku tejto katedrále
Blízky vzťah Vám musel mať,
Keďže k cti a sláve Božej
Sám ju začal budovať.

V osemnástomdvadsaťšiestom
Keď postupov toľko mal
Pápež Lev ho XII bol
Kardinálom menoval.

A po tomto menovaní
Porovnať to slovač skús,
Jak silu má výrok zvaný,
Ktorý vyšiel z jeho úst

„Slovák som a keby som bol
i na stolci perovom
Slovákom zostanem.“

Tieto slová z hĺbky duše
Vyriekol si z dôvodu,
Žes mal v srdci veľkú lásku
K slovenskému národu.

Bolo vidno za slovákov
Že si bol život dal,
Preto si aj s Bernolákom
Za ich práva bojoval.

Bol si jeden z hierarchie
Len ty si bol jeden z nej,
Ktorý si bol verne hlásil
K národnosti slovenskej.

Nech Ti večne slúži ku cti,
Žes chudobe pomáhal,

Tie najkrajšie spomienky v nás
Na seba si zachoval.

O Tebe nám Alexander
Budú písať dejiny
Že sme mali kardinála
Zo šľachtickej rodiny.

Za tú Tvoju veľkú lásku,
Že si ľud svoj miloval,
Za šľachetné Tvoje činy
Odmení Ťa večný kráľ.

Až sklopíš raz svoje oči
A vidieť nás nebudeš
V Ostrihomskej katedrále
V mauzoléu spať budeš.

Preto sa nič robiť nedá
Keďže smrť je pre ľudí,
Tam budeš až do vzkriesenia,
Kým Ťa Pán Boh nevzbudí.

Aj keď už v tom hrobe ležíš
Pre nás budeš večne žiť,
Tvoje srdce pre Slovákov
Neprestane nikdy byť.

Eleonóra Žúrková, LK Omega, Trenčín

PRVÝ VENČEK

Vyšlo malé strapaté dievčatko z hory, prižmúriilo očká, aby cez slnečné lúče prehliadlo lúku. Pokrčila noštek a rozbehla sa. Skackala ako kozliatko. Keď uvidela púpavu, celá natešená sa posadila do trávy a drobnými rúčkami trhala kvietky. Ale ako. Trhala hlavičky, ukladala vedľa seba a oni, nie a nie držať pospolu. To sú akési nepodarené kvietky! Rozbehla sa ďalej, suknička len tak poskakovala s ňou.

Sklonila sa, natrhala ďalšie kvietky, ale keď ich chcela chytiť, musela ich odtrhnúť aj so stopkou. Opäť si sadla, poukladala ich do trávy vedľa seba, opäť nedržali. Ale vzala ich do rúčky, do kytickej. Čielko pokrčené, úporne rozmýšľa, chcela by venček. Zrazu sa jej rozjasní tvárička, poskočí, očká ako dve hviezdičky. Odtrhne steblo vysokej trávy a malinkými prštekmi neobratne omotá stopky kytickej. Od radosti vyskočí, opäť pribehne na lúku, rozloží sukničku, posadí sa a horlivo trhá kvietky púpavy. Už hľadá dlhé stopky, aby ich mohla lepšie pridržať. Sústredene pracuje až sa jej perličky potu objavili na čielku. Kvietkov má dosť. Pobehne ku vysokej tráve, utrhne steblo, omotá kytickej, potom ďalšie a ďalšie. Ale čo to. Steblo sa odkrúca len čo kytickej pustí z ruky. Nezbedník, musím ho čímisi prichytiť. Opäť malými prštekmi skúša zachytiť koniec. Podarilo sa. Zamotá všetkých päť kyticiek a pyšne hľadá na svoje dielo. Ale ako si urobiť venček, ako ho posadiť na hlavu aby sa mohla roztancovať ako lesná víla?! Oj, veď má vreckovku. Obviazala si ňou kolienko keď spadla. Teta jej ho zaviazala a ona si veru pamätá ako. Kolienko už nebolí, rýchlo sa zahojí. Ale kvietky, tie treba posadiť na hlávku. Nuž nie je to ľahké. Ako to len tá teta robila? Aha, už to mám. Priviaže kytickej ku kytickej, zatiahne vreckovku do uzlíčka, stopky púpav trčia na všetky strany, ale dá sa. Dá sa posadiť si venček na hlávku. Keď ho pridrží rúčkou môže tancovať.

To je ono. To je nádhera. Strapatý venček, strapatá hlávka, rozoviata suknička, odreté kolienko a šťastné dievčatko. Krúti sa, zakláňa hlávku a jednou rukou pridíža venček, očká prižmúrené oproti slniečku. A ona sa teší. Ako veľmi sa teší. Ved' urobila svoj prvý venček.

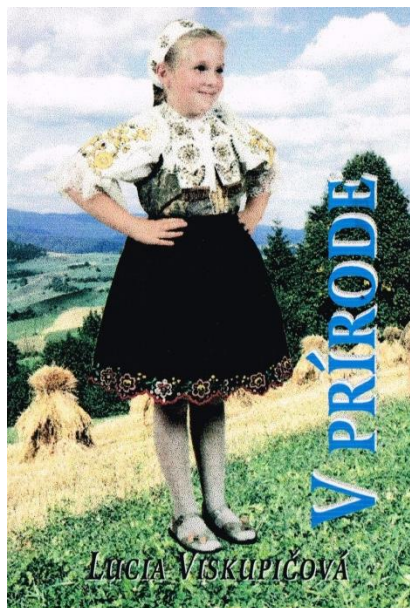
OBRAZOVÁ PRÍLOHA

Obrazová príloha obsahuje fotografie pani Ruženy Viskupičovej z folklórnych akcií v dedinke Hoste v období rokov 1970 – 1993.

Erb obce Hoste

Dievča v kroji

Chlapec v kroji

Svadba - účinkujúci

Družičky s nevestou

Družbovci

Rodičia dávajú požehnanie snúbencom

Martin 1969, príprava do sprievodu

Krojované deti MŠ idú na vystúpenie do kultúrneho domu

Kladenie vencov na hrob Jána Palárika v Majcichove. Veniec kladú ženy z Hostí, 1969

Mierový sprievod detí, rok 1972

Matičný sprievod Hostfami

Trnavský kroj - dievča a mládenec majú mašle pod krkom vyšívané zlatými niťami

Názov: Všetky farby slova
Texty: Dlhoroční prispievatelia do LS Jozefa
Branekého, členovia spriatelených literárnych
klubov
Fotografie: Ružena Viskupičová
Vydavateľ: Miestny odbor Matice slovenskej v Trenčíne a
Literárny klub OMEGA v Trenčíne
Redakcia: Anna Prnová a Jana Poláková
Grafická úprava: Jana Valúchová
Ilustrácia na obálke: Anna Prnová, ml.
Vytlačili: Tlačiareň J+K s.r.o., Nemšová
Rok vydania: 2020
Prvé vydanie
Texty neprešli jazykovou úpravou

NEPREDAJNÉ